

T. B. M. M.

TUTANAK DERGİSİ

Ön ikinci Birleşim
29 . XI . 1948 Pazartesi

İçindekiler

	Sayfa		Sayfa
1. — Geçen tutanak özeti	254	lâfa dair Tarım Bakanlığında sözlü sorusu (6/214)	255
2. — Havale edilen kâğıtlar	254	4. — Görüşülen işler	255
3. — Sorular ve cevaplar	254	1. — Türkiye ile Kanada arasında Ottawa'da akdedilen Modüs vivendinin onanması hakkında Kanun tasarısı ve Dışişleri ve Ticaret Komisyonları raporları (1/355)	255, 256,256 :259
1. — İstanbul Milletvekili Dr. Adnan Adıvar'ın, Profesör Hirsch'in Türk talebelerinin Alman üniversitelerine kabulüne dair yaptığı demec hakkında sorusuna Millî Eğitim Bakanı Tahsin Banguroğlu'nun sözlü cevabı (6/213)	254 :255	2. — Başbakanlık Kuruluşu hakkındaki 4443 sayılı Kanuna bağlı cetvele 4952 sayılı Kanunla eklenen kadroların kaldırılmasına dair kanun tasarısı ve Bütçe Komisyonu raporu (1/426)	255 :256
2. — Kocaeli Milletvekili Sedat Pek'in, Hükümetle Zingal Şirketi arasındaki ihti-			

1. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

Kazanç Vergisi Kanununa ek kanun tasarısının Gelir Vergisini görüşmek üzere kurulmuş bulunan Geçici Komisyonunda:

Yol:

Şeker İstihlakı ve:

Lüks Vergileri Kanunu tasarılarının da yine başka bir geçici komisyonunda görüşülmesi kabul olundu.

Gümrük ve Tekel eski Bakanı Suad Hayri Ürgüblü hakkındaki Yüce Divan Başkanlığı tezkeresi okunarak bilgi edinildi.

Ekonomi Genel Meclisi Kanunu tasarısının geçici bir komisyonunda görüşülmesi hakkındaki Ticaret Komisyonu Başkanlığı tezkeresi, reddolundu.

Eskişehir Milletvekili İsmail Hakkı Çevik:

in, Basın ve Yayın Genel Müdürlüğü Kuruluş, Görev ve Memurları hakkındaki Kanunda değişiklik yapılmasına dair olan kanun teklifinin gündeme alınması hakkındaki önergesi okundu. Bu konuda Hükümetin de sunmuş bulunduğu kanun tasarısı ile birlikte İçişleri Komisyonunda görüşülmesi münasip görüldü.

29 . XI . 1948 Pazartesi günü saat 15 te toplanılmak üzere Birleşime son verildi.

Başkanvekili

Bingöl Milletvekili

F. F. Düşünsel

Kâtip

Kocaeli Milletvekili

S. Pek

Kâtip

İsparta Milletvekili

S. Köksal

2. — HAVALE EDİLEN KÂĞITLAR

Tasarılar

1. — Gümrük Tarifesi Kanununun 6 nci maddesine bir fıkra eklenmesine dair kanun tasarısı (1/436) (Gümrük ve Tekel ve Bütçe Komisyonlarına);

2. — İstanbul Teknik Üniversitesi 1948 yılı Bütçe Kanununa bağlı (A) işaretli cetvelde değişiklik yapılması hakkında kanun tasarısı (1/437) (Bütçe Komisyonuna);

3. — Türkiye ile Belçika - Lüksemburg Ekonomik Birliği arasındaki Ticaret Anlaşması ile

Türkiye - Belçika Ödeme Anlaşmasının yürürlük sürelerinin bir ay daha uzatılması hakkında kanun tasarısı (1/438) (Dışişleri ve Ticaret Komisyonlarına);

Önerge

4. — Bingöl Milletvekili Feridun Fikri Düşünsel'in, Askerî ve Mülki Tekaüt Kanununun 2 nci maddesinin değiştirilmesine dair olan 3066 sayılı Kanunun 1 nci maddesinin yorumlanması hakkında önergesi (4/118) (Millî Savunma, Maliye ve Bütçe Komisyonlarına);

BİRİNCİ OTURUM

Açılma saati : 15

BAŞKAN — Başkanvekili Feridun Fikri Düşünsel (Bingöl).

KATIPLER : Nemeddin Sahir Sılan (Tunceli), Atalay Akan (Urfa).

3. — SORULAR VE CEVAPLAR

1. — İstanbul Milletvekili Dr. Adnan Adıvar'ın, Profesör Hirsch'in Türk talebelerinin Alman üniversitelerine kabulüne dair yaptığı demeç hakkındaki sorusuna Millî Eğitim Bakanı

Tahsin Banguoğlu'nun sözlü cevabı (6/213)

19 . XI . 1948

Büyük Millet Meclisi Başkanlığına

19 . XI . 1948 tarihli Cumhuriyet Gazetesinde

Ankara Hukuk Fakültesi profesörlerinden Prof. Hirsch, Almanya'ya seyahatinde oraya gönderilecek Türk talebenin Alman üniversitelerine kabulü için işgal kuvvetleri nezdinde teşebbüs bulunduğunu söylemektedir. Böyle bir teşebbüse kendisi acaba Millî Eğitim Bakanlığı tarafından memur edilmiş midir? Bu sualime Millet Meclisini fazla işgal etmemek için yalnız evet ve hayır şeklinde verilecek (Soru böyle olmalı, bravo sesleri) bir cevabın beni tatmin edeceğini arz ile sualime sözlü cevap verilmesini rica ederim.

Istanbul Milletvekili
Dr. Adnan Adıvar

MİLLÎ EĞİTİM BAKANI TAHSİN BANGUOĞLU (Bingöl) — Profesör Hirsch'i Millî Eğitim Bakanlığı böyle bir vazife ile tazviz etmemiştir.

Dr. ADNAN ADIVAR (İstanbul) — Teşekkür ederim. Ben de zaten böyle tahmin etmiştim.

2. — *Kocaeli Milletvekili Sedat Pek'in, Hükümetle Zingal Şirketi arasındaki ihtilafa dair Tarım Bakanlığında sözlü sorusu (6/214)*

BAŞKAN — Sedat Pek, burada mıdır? (Yok sesleri).

Ohalde geçiyoruz.

4. — GÖRÜŞÜLEN İŞLER

1. — *Türkiye ile Kanada arasında Ottawa'da akdedilen Modüs vivendinin onanması hakkında Kanun tasarısı ve Dışişleri ve Ticaret Komisyonları raporları (1/355) [1]*

BAŞKAN — Tasarının ikinci görüşülmesidir. Maddeleri okutuyorum.

Türkiye ile Kanada arasında 15 Mart 1948 tarihinde Ottawa'da akdedilen Modüs vivendinin onanması hakkında Kanun

MADDE 1. — Türkiye Hükümetiyle Kanada Hükümeti arasında 15 Mart 1948 tarihinde Ottawa'da imzalanan Modüs vivendi kabul edilmiş ve onanmıştır.

BAŞKAN — Değiştirge yoktur. Maddeyi kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Değiştirge yoktur. Maddeyi kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

BAŞKAN — Değiştirge yoktur. Maddeyi kabul edenler ... Etmeyenler ... Kabul edilmiştir.

Tasarının tümünü açık oyunuzla sunuyorum.

[1] Birinci görüşülmesi 8 nci Birleşim tutanağında.

2. — *Başbakanlık Kuruluşu hakkındaki 4443 sayılı Kanuna bağlı cetvele 4952 sayılı Kanunla eklenen kadroların kaldırılmasına dair kanun tasarısı ve Bütçe Komisyonu raporu (1/426) [1]*

BAŞKAN — Tasarının tümü hakkında söz isteyen var mı? (Yok sesleri) Maddelere geçilmesini kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

Başbakanlık Kuruluşu hakkındaki 4443 sayılı Kanuna bağlı cetvele 4952 sayılı Kanunla eklenen kadroların kaldırılması hakkında kanun

MADDE 1. — Başbakanlık Kuruluşu hakkındaki 4443 sayılı Kanuna bağlı cetvele, 4952 sayılı ve 13 . IX . 1946 tarihli Kanunla eklenen kadrolar kaldırılmıştır.

BAŞKAN — Madde hakkında söz isteyen... Yok. Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Madde hakkında söz isteyen... Yok. Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanunu Başbakan ve Maliye Bakanı yürütür.

BAŞKAN — Madde hakkında söz isteyen... Yok. Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Mad-

[1] 3 sayılı basmayazı tutanağın sonundadır.

de kabul edilmiştir.

Tasarının birinci görüşülmesi bitmiştir.

Açık oya arzedilen tasarıya oy vermeyen arkadaşımız var mı?..

Oy toplama muamelesi bitmiştir.

Toplanan oyların sonucunu arz ediyorum. :

Türkiye ile Kanada arasında 15 Mart 1948 tarihinde Ottawa'da akdedilen Modüs vivendi-

nin onanması hakkındaki kanun tasarısına (257) arkadaş iştirak etmiştir (257) kabul oyu verilmiştir. Muamele tamamdır. Tasarının kanunluğu (257) oyla kaul edilmiştir.

Gündemimizde görüşülecek başka madde yoktur. Önümüzdeki Çarşamba günü saat 15 te toplanılmak üzere Birleşime son veriyorum.

Kapanma saati : 15,17

DÜZELTİŞLER

8 nei Birleşim Tutanağına bağlı 1 sayılı basmayazıda aşağıdaki düzeltişler yapılacaktır :

Sahife	Satır	Yanlış	Doğru
4	3	zevk duyarım.	Zevk duyarım :
4	8	olmıyacaktır.	olmıyacaklardır.
4	29	işbu	bu
5	15	1933	1923
5	28	işbu	bu

Türkiye ile Kanada arasında 15 Mart 1948 tarihinde Ottawa'da akdedilen Modüs vivendinin onanması hakkındaki kanuna verilen oyların sonucudur

(Kanun kabul edilmiştir)

Üye sayısı	: 465
Oy verenler	: 257
Kabul edenler	: 257
Reddedenler	: 0
Çekinsemler	: 0
Oya katılmıyanlar	: 207
Açık Milletvekillikleri	: 1

[Kabul edenler]

AFYON KARAHİSAR

Hasan Dinger
Şahin Lâçin
Dr. Cemal Tunca
Ahmed Veziroğlu

AĞRI

Ahmet Alpaslan
Halid Bayrak

AMASYA

Ali Kemal Yiğitoğlu

ANKARA

Naki Cevad Akkerman
Mebrure Aksoley
İbrahim Rauf Ayaşlı
Hıfzı Oğuz Bekata
Avni Refik Bekman
Arif Çubukeu

Emin Halim Ergun

Muammer Eriş
Cevdet Gölet

ANTALYA

Numan Aksoy
Dr. Galip Kahraman
Rasih Kaplan
Mustafa Korkut

AYDIN

Dr. Sabri Akın
Dr. Mazhar Germen
Nuri Göktepe

BALIKESİR

Abdi Ağabeyoğlu
Osman Niyazi Burcu
Orgl. İzzeddin Çalışlar
Hacim Çarıklı

Eminittin Çeliköz
Orgl. Kâzım Özalp
Fahrettin Tiritioğlu
İsmail Hakkı Uzuncarşılı

BİLECİK

Dr. Muhlis Suner

BİNGÖL

Tahsin Banguoğlu
Feridun Fikri Düşün-
sel

BOLU

Hasan Cemil Çambel
Cemil Özçağlar
İhsan Yalçın

BURDUR

Orgl. Fahrettin Altay
Ahmet Ali Çınar
Dr. M. Şerif Korkut

BURSA

Sadık Tahsin Arsal
Zehra Budunç
Fahri Bük
Aziz Duru
Ahmed Münir Erhan
Mustafa Fehmi Gerçekler
Abdürrahman Konuk
Cemil Öz
Muhittin Baha Pars
Faik Yılmazipek

ÇANAKKALE

Behçet Gökçen
Ali Rıza Kırsever
Nurettin Ünen

ÇANKIRI

Dr. Akif Arkan
Rifat Dolunay
Gl. Zeki Soydemir

ÇORUH

Ali Çoruh
Dr. Cemal Kazancıoğlu
Atıf Tüzün

ÇORUM

Naim Atalay
İsmet Eker
Hasene Ilgaz
Suheyp Karafakioğlu

DENİZLİ

Dr. Hamdi Berkman
Cemil Çalgüner

DIYARBAKIR

Fazıl Ahmed Aykaç
İhsan Hâmid Tigrel
Şeref Uluğ

EDİRNE

Fethi Erimçağ
Mehmet Öktem

ELÂZİĞ

Mustafa Arpacı
Fahri Karakaya
Dr. İbrahim T. Öngören

ERZİNCAN

Ziya Ağca
Rauf Bayındır
Abdülhak Fırat

ERZURUM

Eyüp Sabri Akgöl
Salim Altuğ
Mesut Çankaya
Raif Dinç
Nafiz Dumlu
Cevat Dursunoğlu
Münir Hüsrev Göle
Gl. Vehbi Kocagüney
Şükrü Koçak

ESKİŞEHİR

Abidin Potuoğlu
Kemal Zeytinoğlu

GAZİANTEP

Ömer Asım Aksoy
Cemil Alevli
Gl. Aşir Atlı
Cemil Said Barlas
Bekir Kaleli
Dr. Abdurrahman Melek

GİRESUN

Celâl Esad Arseven
Eşref Dizdar
Tevfik Ekmen
İsmail Sabuncu
Ahmed Ulus

GÜMÜŞANE

Hasan Fehmi Ataç
Şevket Erdoğan
Şükrü Sökmensüer
Tahsin Tüzün
Ahmet Kemal Varınca

HATAY

Gl. Eyup Durukan

İÇEL

Halil Atalay
Salih İnankur
Refik Koraltan
Dr. Aziz Köksal

İSPARTA

Kâzım Aydar
Rifat Güllü
Sait Köksal
Kemal Turan
Şevki Yalvaç

İSTANBUL

Dr. Adnan Adivar
Cihad Baban
Osman Nuri Köni

İZMİR

Lâtife B. Çeyrekbaşı
Esat Çınar
Atıf İnan
Rahmi Köken
Sait Odyak
Şükrü Saracoğlu

KARS

Akif Eyidoğan
Aziz Samih İter
Dr. Esad Oktay
Zihni Orhon

KASTAMONU

Gl. Abdullah Alptdoğan
Tahsin Coşkan
Hamdi Çelen
Fethi Mağara
Âdil Toközlü
Baki Tümtürk

KAYSERİ

Fikri Apaydın
Gl. Salih Avgın
Sait Azmi Feyzioğlu
Kâmil Gündes
Reşid Özsoy
Faik Seler
Ömer Taşcıoğlu
Hayrullah Ürkün

KIRKLARELİ

Korgl. Kemal Doğan
Nafi Atuf Kansu
Dr. Fuad Umay

KIRŞEHİR

İsmail H. Baltacıoğlu
Nihat Erdem

KOCAELİ

Ahmet Faik Abasıyanık
İsmail Rüştü Aksal
Dr. Fazıl Ş. Bürge
Nihat Erim
Amiral Şükür Okan
İbrahim Süreyya Yiğit

KONYA

Dr. Hulûsi Alataş
Mitat Şakir Altan
Muhsin Adil Binal
Gl. Ali Fuad Cebesoy
Dr. Muhsin F. Dündar
Rasim Erel
Şevki Ergun
Hulki Karagülle
Dr. Aziz Perkün
Tevfik Fikret Sılay

KÜTAHYA

Halil Benli
Ahmet Bozbay
Orgl. Asım Gündüz
Memduh İspartalıgil
Adnan Menderes
Ömer Özdek
Ahmet Tahtakılıç

MALATYA

Atıf Esenbel
Dr. Hikmet Fırat
Osman Taner
Şefik Tugay

MANİSA

İsmail Ertem
Faik Kurdoğlu
Dr. Memduh N. Otaman
Yaşar Özey
Hilmi Öztarhan

MARŞ

Rıza Çuhadar
Abdullah Yaycıoğlu

MARDİN

Rıza Erten
Gl. Kiazım Sevüktekin
Dr. Aziz Uras

MUĞLA

Abidin Çakır
Necati Erdem
Asım Gürsu
Nuri Özsan

MUŞ

Halid Onaran

NİĞDE

Ferit Ecer

Rifat Güsoy

Şükrü Süer

Hüseyin Ulusoy

ORDU

Dr. Vehbi Demir

Mehmet Fırtun

Amiral H. Gökdalay

Dr. Zeki Mesut Sezer

Hamdi Şarlan

Hamdi Yalman

RİZE

Dr. Fahri Kurtuluş

Fuad Sirmen

Ali Zuh

SAMSUN

Hüseyin Berk

Cemil Bilsel

Rıza Işıtan

Yakup Kalgay

Dr. Sadi Konuk

Muin Köprülü

SEYHAN

Kemal Çelik

Dr. Makbule Dıblan

Kasım Ener

Kasım Gülek

Ali Münif Yegena

Ahmet Remzi Yüregir

SİİRD

Lütfi Yavuz

SİNOB

Lütfi Aksoy

Enver Kök

Yusu' K. Tengirşenk

SİVAS

Mitat Şükrü Bleda

Nazif Ergin

Şemsettin Günaltay

Hikmet Işık

Kâmil Kitapeç

Muttalip Öker

Reşat Şemsettin Sırer

Gl. Fikri Tirkeş

İsmail Mehmed Uğur

Şakir Uma

Abidin Yurdakul

TOKAD

Feyzi Eken

Recai Güreli

Cemal Kovalt

Nazım Poroy

Refik Ahmet Sevengil

TRABZON

Faik Ahmed Barutçu

Zekiye Molaoğlu

Hamdi Orhon

Hasan Saka

Ali Saralıoğlu

Mustafa R. Tarakçıoğlu

Muammer Yarımbıyık

TUNCELİ

Necmeddin Sahir Sılan

Mahmut Tan

URFA

Osman Ağan

Atalay Akan

Vasfi Gerger

Razi Soyer

Esat Tekeli

Stut Kemal Yetkin

VAN

Muzaffer Koçak

YOZGAD

Celâl Arat

Ziya Arkant

Kâmil Erbek

Sırrı İçöz

İhsan Olgun

ZONGULDAK

Emin Erişingil

Ahmet Gürel

Orhan Seyfi Orhon

[Oya katılmıyanlar]

AFYON KARAHİSAR

Gl. Sadık Aldoğan

Mehmet Aşkar

Hazim Bozca

Kemal Özçoban

AĞRI

Müştak Aktan

AMASYA

Ahmet Eymir

Zeki Tarhan (İ.)

Esad Uras

ANKARA

Falih Rıfki Atay

Raşit Börekeçi (İ.)

İhsan Ezgü

İsmet İnönü (Cumhurbaşkanı)

Mümtaz Ökmen

Fakihe Öymen

Dr. Ahmet Hâmit Selzül

Gl. Naci Tmaz (İ.)

ANTALYA

Niyazi Aksu

Tayfur Sökmen

Nurullah Esat Sumer

AYDIN

Neşet Akkor

Gl. Refet Alpman

Mitat Aydın

Emin Bilgen (İ.)

BALIKESİR

Muzaffer Akpınar

Esat Altan

Fuat Bilal

Süreyya Örgüven

Hilmi Şeremetti

BİLECİK

Reşit Bozöyük (İ.)

Memduh Şevket Esendal

BİTLİS

Muhtar Ertan

Arif Özdemir

BOLU

Hasan Şükrü Adal

Lâtfi Gören

Hıfzırahman R. Öymen

Celâl Sait Siren

BURSA

Atif Akgüç

Dr. M. Talât Şimer

ÇANAKKALE

Hüseyin Bingül

Niyazi Çıtakoğlu

İhsan Karesioğlu (İ.)

ÇANKIRI

Mustafa A. Renda

Ahmet İhsan Zeyneloğlu

ÇORUH

Ali Rıza Erem

Asım Üs

ÇORUM

Dr. Mustafa Cantekin

(İ.)

Münir Çağlı

Neddet Yücer

DENİZLİ

Reşad Aydınlı

Abidin Ege

Naili Küçüka

Hulusi Oral (İ.)

Kemal Cemal Öncel

Dr. Behçet Uz

DIYARBAKIR

Vedat Dieleli

•Cavit Ekin (Bakan)

Feyzi Kalfagil

Osman Ocak

EDİRNE

Mehmet E. Ağaogulları

(İ.)

Mahmut N. Gündüzalp

Dr. Bahattin Ögütmen

ELÂZİĞ

Fuad Ağralı

Hasan Kişioğlu

ERZİNCAN

Behçet Kemal Çağlar

Sabit Sağıroğlu

ERZURUM

Şakir İbrahimhakkıoğlu

(İ.)

ESKİŞEHİR

İsmail Hakkı Çevik

Ahmet Oğuz

Hasan Polatkan

Emin Sazak

GAZIANTEB

Dr. Muzaffer Canbolat
GİRESUN
 Kâzım Okay
 Fikret Yüzatlı
 Dr. Galip K. Zaimoğlu

GÜMÜŞANE

Edip Tör
HAKKÂRI
 Salim Seven (İ.)

HATAY

Abdullah Cilli (İ.)
 Hasan Mursaloğlu
 Abdülhamit Türkmen (İ.)
 Suphi Bedir Uluc (İ.)
 Rasim Yurdman

İÇEL

Haydar Aslan
 Saim Ergenekon
 Dr. Celâl Ramazanoğlu

İSTANBUL

Salamon Adato
 Enis Akaygen (İ.)
 Ali Rıza Arı
 Celâl Bayar
 Sadi Bekter
 Gl. Refet Bele
 Mareşal Fevzi Çakmak (İ.)
 Faruk Nafiz Çamlıbel
 Fuad Hulûsi Demirelli
 Dr. Nikola Fakaçelli
 Mekki Hikmet Gelenbeğ
 Fuad Köprülü
 Dr. M. Kemal Öke
 Dr. Akil Muhtar Özden (İ.)
 R. Peker (İ.)
 Ahmet Kemal Silivrili (İ.)
 Hamdullah S. Tanrıöver
 Orgl. Cemil C. Toydemir
 Hüseyin Cahit Yalçın
 Senihi Yürüten

İZMİR

Şevket Adalan (Bakan)
 Benal Nevzat Arıman
 Münir Birsell
 Dr. Hüseyin H. Cura
 Sedat Dikmen
 Sami Gülcüoğlu
 Ekrem Oran
 Haydar Rüştü Öktem
 Dr. Kâmrân Örs
 Hasan Âli Yücel

KARS

Mehmet Bahadır (İ.)
 Şerafettin Karacan
 Abdurrahman Sürmen
 Tezer Taşkıran (İ.)
 Hüsamettin Tuğaç

KASTAMONU

Muzaffer Akalın
 Dr. Fahri Ecevit (İ.)
KAYSERİ

Reşit Turgut
KIRKLARELİ

Zühtü Akın
 Şevket Ödül
KIRŞEHİR
 Sahir Kurutluoğlu
 Şevket Torgut

KOCAELİ

Cenap Aksu
 Fuad Balkan
 Ali Dikmen
 Sedat Pek

KONYA

Sedad Çumralı
 Fatin Gökmen
 Dr. Sadi Irmak
 Naim Hazim Onat
 Ali Rıza Türel
 Halis Uluşan

KÜTAHYA

Hakkı Gedik
 Dr. Ahmet İ. Gürsoy
 İhsan Şerif Özgen

MALATYA

A. Ulvi Beydağı

Esat Doğan
 Mehmet Sadık Eti
 Mustafa N. Karaköylü
 Dr. Cafer Özelci (İ.)
 Abdülkadir Taşangil
 Mahmud Nedim Zabet

MANİSA

Yunus M. Alakant
 Korgl. Ali Rıza Artunkal
 Kâmil Coşkunoğlu
 Şevket Raşit Hatipoğlu
 Feyzullah Uslu

MARAS

Dr. Kemali Bayazit (Ba-
 kan)
 Dr. Kâmil İdil
 Emin Soysal

Hasan Reşid Tankut

MARDİN

İrfan Ferid Alpaya
 Mehmet Kânil Boran
 Gl. Seyfi Düzgören
 Abdülkadir Kalav

MUĞLA

Dr. Mitat Sakaroğlu
MUŞ
 Bari Dedeoğlu (İ.)

NİĞDE

Halid Mengi
 Vehbi Sarıdal (İ.)
 İbrahim Refik Soyer
ORDU

Arif Hikmet Onat
 Yusuf Ziya Ortaç

RİZE

Tahsin Bekir Balta (Ba-
 kan)
 Hasan Cavid Belül (İ.)
 Dr. Saim Ali Dilemre

SAMSUN

Hüsnü Çakır (Bakan)
 Naşit Fırat
 Ömer Karataş
 Mehmed Ali Yörükler
 (İ.)

SEYHAN

Cavid Oral (Bakan)
 Dr. Kemal Satır
 Sinan Tekelioğlu
 Hilmi Uran

SİİRD

Etem İzzet Benice
 Sabri Çeliktug
 Ali Rıza Esen

SİNOB

Suphi Batur
 Cevdet K. İncealay
 (Başkanvekili)

SİVAS

Neomettin Sadak (Ba-
 kan)

TEKİRDAĞ

Emin Ataç
 Ziya Ersin Cezaroğlu
 Fayık Öztrak
 Ekrem Pekel

Cemil Uybadın

TOKAD

Mustafa Lâtıfoğlu
 Reşit Önder (İ.)
 Galib Pekel

TRABZON

Sırrı Day
 Daniş Eyiboğlu
 Temel Gökssel
 Ali Rıza İşıl
 Raif Karadeniz (Baş-
 kanvekili).

VAN

İbrahim Arvas
 Rüştü Oktar (İ.)

YOZGAD

Fahri Akgöl
 Dr. Kemal C. Berksoy
ZONGULDAK

Şinasi Devrin
 İsmail Ergener
 Ali R. İncealemdaroğlu
 Sabri Koçer
 Naim Kromer
 Nuri Tarhan (İ.)

[Açık Milletvekillikleri]

S. Sayısı : 1

Türkiye ile Kanada arasında Ottawa'da akdedilen Modüs vivendinin onanması hakkında Kanun tasarısı ve Dışişleri ve Ticaret Komisyonları raporları (1/355)

T. C.

Başbakanlık

Muamelât Genel Müdürlüğü

Tetkik Müdürlüğü

Sayı : 71/1095 - 6/1759

27. V. 1948

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Türkiye ile Kanada arasında 15. III. 1948 tarihinde Ottawa'da akdedilen Modüs vivendinin onanması hakkında Dışişleri Bakanlığınca hazırlanan ve Bakanlar Kurulunca 25. V. 1948 tarihinde Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun tasarısı, gerekçe ve ilişkileriyle birlikte sunulmuştur.

Modüs vivendinin 4931 sayılı Kanunla süresi uzatılan 4582 sayılı Kanunun verdiği yetkiye dayanılarak Bakanlar Kurulunca 15. IV. 1948 tarihli ve 3/7364 sayılı Kararla onanmış olduğunu saygılarımla arz ederim.

Başbakan
Hasan Saka

Gerekçe

Kanada ile memleketimiz arasındaki ticari mübadeleler, son zamanlarda gelişmeye müsait imkânlar arzettiği halde halen iki memleket arasında bir ticaret anlaşması bulunmaması Kanada Hükümetince, Kanada'ya ihraç olunan mallarımıza âzanî tarife tatbikına sebebiyet vermektedir.

Halbuki bu memlekette mevcut içtimai ve siyasi istikrar dolayısıyla, birçok Amerikan sermayesi oraya hicret etmekte ve mühim Amerikan sanayii de ya iş merkezlerini Kanada'ya nakil veya orada şubeler ihdası suretiyle Kanada sanayiinin fevkalâde inkişafını temin etmektedir.

Aynı zamanda, Kanada Hükümetinin, kendisiyle Ticaret anlaşması akdeden memleketlere yapacağı ihracat için, Devlet kredisi de temin etmesi hasebiyle, haricîten almakta olduğumuz birçok maddelerin, bu memleketten daha müsait şartlarla sağlanabileceği umulmaktadır.

Diğer taraftan, Kanada Hükümetiyle Yunanistan arasında 28 . Temmuz . 1947 tarihinde «En ziyade müsaadeye mazhar milletler» esası üzerine imza edilen Modüs Vivendi ile Yunanlıların Kanada piyasalarında bize nazaran elde ettikleri müsait şartların bir takım Yunan mallarının ezeümle ineir, üzüm ve tütünlerinin sürümünü, mümasil mallarımız aleyhine kolaylaştırmaktadır.

Bu sebepler gözönünde tutularak Kanada ile bir Ticaret anlaşması akdine intizaren muhteva ve şümül bakımından Yunanistan'ın Kanada ile imzaladığı anlaşmaya benzer bir Modüs Vivendinin Kanada Hükümetiyle hemen müzakere ve akdinin menfaatlerimize uygun olacağı düşünülmüş ve Ottawa Büyük Elçilğimizin Kanada Dışişleri Bakanlığı ile mektup teadi eylemesi suretiyle 15 . Mart . 1948 tarihinde, Kanada ile bir Modüs Vivendi akdedilmiştir.

Bu Modüs Vivendiye göre, Türkiye'ye ithal edilecek Kanada menşeli mallar ile Kanada'ya ithal edilecek Türkiye menşeli mallar asgari tarifeden müstefit olacak ve herhangi bir üçüncü devletin mallarının tâbi olduğu resim ve tekliflerden daha yüksek resim ve tekliflere tâbi olmayacaktır.

Kanada'nın İngiliz İmparatorluğunun diğer kısımlarına ve Türkiye'nin 1923 senesinde Osmanlı

İmparatorluğundan ayrılan devletlere tanıdığı özel haklar bu hükümden müstesnadır.

Bu Modüs Vivendi bir yıl süre ile yürürlükte kalacak ve bu sürenin sonunda her iki devletten birinin üç ay evvelden ihbarı suretiyle feshedilebilecektir.

Bu esasların memleketimizin menfaatlerine uygun ve Kanada ile olan ekonomik münasebetlerimizi gereği gibi düzenliyecek ve inkişaf ettirebilecek mahiyette bulunduğu mütalâa edilerek Modüs Vivendinin onanması için ilişik Kanun tasarısı hazırlanmıştır.

Dışişleri Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Dışişleri Komisyonu

Esas No. : 1/355

Karar No. : 22

16 . VI . 1948

Yüksek Başkanlığa

Türkiye ile Kanada arasında Ottawa'da akdedilen Modüs Vivendinin onanması hakkında Kanun tasarısı Komisyonumuzca incelendi.

Hükümetçe 4582 sayılı Kanun ile verilmiş olan yetkiye dayanılarak yapılmış ve adı geçen kanunda gösterilen süre içinde Büyük Meclise sunulmuş olan tasarının onanması uygun görüldü.

Havalesi gereğince Ticaret Komisyonuna ve

rilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Dışişleri Komisyonu Başkanı Sözcü

Bilecik Kocaali

M. Ş. Esendal

N. Erim

Kâtip

Gazianteb

Burdur

İstanbul

Dr. A. Melek

Orgl. F. Altay

E. Akaygen

Kütahya

Samsun

Sinob

Orgl. A. Gündüz

C. Bilsel

Y. K. Tengirşenk

Ticaret Komisyonu raporu

T. B. M. M.

Ticaret Komisyonu

Esas No. 1/355

Karar No. 8

18 . XI . 1948

Yüksek Başkanlığa

Türkiye ile Kanada arasında 15 . III . 1948 tarihinde Ottawa'da akdedilen Modüs Vivendi, Dışişleri ve Ticaret Bakanlıkları temsilcilerinin iştirakiyle Komisyonumuzda görüşüldü.

Verilen izahattan ve yapılan görüşmelerden mezkûr Modüs Vivendinin yürürlüğe girmesiyle memleketimizin, mal mübadelesi bakımından istikbali ümitli yeni bir pazar elde etmiş olacağı göz önünde tutularak onanması uygun görülmüştür.

Kamutaya arzedilmek üzere yüksek Başkan-

lığa sunulur.

Ticaret Komisyonu Başkanı

Ankara

Sözcü

Gazianteb

A. Çubukcu

C. Alevli

Kâtip

Niğde

Kırklareli

Kars

H. Ulusoy

Ş. Ödül

A. Sürmen

Kayseri

Aydın

Tokad

H. Ürkün

Dr. Sabri Akın

R. Önder

İmzada bulunmadı

Trabzon

Van

M. Yarımbıyık

M. Koçak

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Türkiye ile Kanada arasında 15 Mart 1948 tarihinde Ottawa'da akdedilen Modüs Vivendinin onanması hakkında Kanun tasarısı

MADDE 1. — Türkiye Hükümetiyle Kanada Hükümeti arasında 15 Mart 1948 tarihinde Ottawa'da imzalanan Modüs Vivendi kabul edilmiş ve onanmıştır.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

Başbakan Devlet Bakanı Devlet Bakanı
H. Saka Başb. Yardımcısı

Adalet Bakanı Millî Savunma Bakanı
Ş. Devrin *Münir Bırsel*

İçişleri Bakanı Dışişleri Bakanı
M. H. Göle *N. Sadak*

Maliye Bakanı Millî Eğitim Bakanı
Ş. Adalan *R. Ş. Sırer*

Bayındırlık Bakanı Ekonomi Bakanı
Güleğ *C. Ekin*

Sa. ve So. Y. Bakanı Gümrük ve Tekel Bakanı V.
Dr. B. Uz *Ş. Adalan*

Tarım Bakanı Ulaştırma Bakanı
T. Coşkan *Ş. Koçak*

Ticaret Bakanı Çalışma Bakanı
M. Gündüzalp *Tahsin B. Balta*

Ekselâns,

Türkiye ve Kanada Hükümetlerinin iki memleket arasındaki ticaretin inkişaf ve artması hususundaki arzularına uyarak aşağıdaki ticari Modüs vivendiyi Kanada Hükümeti namına Ekselânsınıza teklif etmekten zevk duyarım.

1. — Türkiye'de yetişen, istihsal veya imal olunan mallar Kanada'ya ithal edildikleri zaman, başka herhangi bir cenebi memlekette yetişen; istihsal veya imal olunan müşabih mallara tatbik edilenlerden veya bundan sonra tatbik edilebilecek olanlardan daha yüksek resim ve harca tâbi olmayacaktır.

2. — Majeste Büyük Britanya, İrlanda ve Denizaşırı Britanya Müstemlekeleri Kralı, Hindistan İmparatorunun hükümrânlığı altında veya Majestenin uyruklığı, himayesi veya mandası altında bulunan diğer ülkelere muhassır olarak bugün Kanada tarafından bahşedilen veya bundan sonra bahşedilebilecek olan avantajlar bu Anlaşmanın tatbikından istisna edilecektir.

3. — Kanada'da yetişen, istihsal veya imal olunan mallar, Türkiye'ye ithal edildikleri zaman, başka herhangi bir cenebi memlekette yetişen imal veya istihsal olunan müşabih mallara tatbik edilenlerden veya bundan sonra tatbik edilebilecek olanlardan daha yüksek resim ve harçlara tâbi olmayacaklardır.

4. — 1923 te Osmanlı İmparatorluğundan ayrılan memleketlere yani Suriye, Lübnan, Filistin, Ürdün, Irak, Suudi Arabistan, Yemen ve Mısır'a Türkiye tarafından bugün bahşedilen veya bundan sonra bahşedilebilecek olan avantajlar ve hudut ticaretini kolaylaştırmak üzere mücavir memleketlere Kanada ve Türkiye tarafından bugün bahşedilen veya bundan sonra bahşedilebilecek olan imtiyazlar bu Anlaşmanın tatbikından istisna edilecektir.

5. — İki memlekettten birisinden ötekine ithal olunan mezruat, mahsulât, veya masnuat, gümrük rüsumuna ve tâli harçlara mütaallik meselelerde, veya bu kabil rüsumun cibayet usulleri ve ithalât ile ilgili nizamât ve formaliteler hususunda ve ithal edilmiş malların vergiye bağlamaasına, satışına, tevziine veya istimaline tesir eden kanunlar ve nizamlar hususunda herhangi bir üçüncü cenebi memlekettin müşabih mezruat, mahsulât veya masnuatının tâbi olduğundan veya bundan sonra tâbi olacağından daha başka veya daha yüksek resim ve vergilere veya daha başka veya daha ağır kaâdelere ve formalitelere hiçbir veyhile tâbi olmayacaktır.

6. — Şurası mukarrerdir ki, işbu Nota ile Ekselânslarının verecekleri cevap iki Hükümet arasında bir Anlaşma teşkil edecektir. Bu Anlaşma, cevabımızın verildiği tarihten itibaren yürürlüğe girecektir.

Bu Modüs vivendi bir sene müddetle meriyette kalacak ve bu müddetin bitimında iki Hükümetten birinin üç ay evvelden ihbarı şartıyla herhangi bir anda feshedilebilecektir.

En derin saygılarının kabulünü Ekselânsınızdan rica ederim.

Dışişleri Bakanı
Louis S. St. Laurent

Ekselâns Muzaffer Göker
Türkiye Büyük Elçisi

Bayım;

Metni aşağıda bulunan 1 Mart 1948 tarihli Notanızın alındığını teyit ile şeref duyurum.

1. — Türkiye’de yetişen, istihsal veya imal olunan mallar, Kanada’ya ithal edildikleri zaman, başka herhangi bir eenebi memlekette yetişen; istihsal veya imal olunan müşabih mallara tatbik edilenlerden veya bundan sonra tatbik edilebilecek olanlardan daha yüksek resim ve harca tâbi olmayacaklardır.

2. — Majeste Büyük Britanya, İrlanda ve Denizaşırı Britanya müstemlekeleri Kralı, Hindistan İmparatorunun hükümrânlığı altında veya Majeste’nin uyruklığı, himayesi veya mandası altında bulunan diğer ülkelere munhasır olarak bugün Kanada tarafından bahşedilen veya bundan sonra bahşedilebilecek olan avantajlar bu Anlaşmanın tatbikından istisna edilecektir.

3. — Kanada’da yetişen, istihsal veya imal olunan mallar, Türkiye’ye ithal edildikleri zaman, başka herhangi bir eenebi memlekette yetişen, imal veya istihsal olunan müşabih mallara tatbik edilenlerden veya bundan sonra tatbik edilebilecek olanlardan daha yüksek resim ve harçlara tâbi olmayacaklardır.

4. — 1933 te Osmanlı İmparatorluğundan ayrılan, memleketlere yeni Suriye, Lübnan, Filistin, Ürdün, Irak, Suudi Arabistan, Yemen ve Mısır’a Türkiye tarafından bugün bahşedilen veya bundan sonra bahşedilebilecek olan avantajlar ve hudut ticaretini kolaylaştırmak üzere mücavir memleketlere Kanada ve Türkiye tarafından bugün bahşedilen veya bundan sonra bahşedilebilecek olan imtiyazlar bu Anlaşmanın tatbikından istisna edilecektir.

5. — İki memleketten birisinden ötekine ithal olunan mezruat, mahsulât veya masnuat, gümrük rüsümüne ve tâli harçlara mütaallik meselelerde veya bu kabil rüsümün cibayet usulleri ve ithalât ile ilgili hizmet ve formaliteler hususunda ve ithal edilmiş malların vergiye bağlanmasına, satışına, tevziine veya istimaline tesir eden kanunlar ve nizamlar hususunda herhangi bir üçüncü eenebi memleketin müşabih mezruat, mahsulât veya masnuatının tâbi olduğundan veya bundan sonra tâbi olacağından daha başka veya daha yüksek resim ve vergilere veya daha başka veya daha ağır kaidelere ve formalitelere hiçbir vechile tâbi olmayacaktır.

6. — Şurası mukarrerdir ki, işbu Nota ile Ekselânsların verecekleri cevap iki Hükümet arasında bir Anlaşma teşkil edecektir. Bu Anlaşma cevabınızın verildiği tarihten itibaren yürürlüğe girecektir.

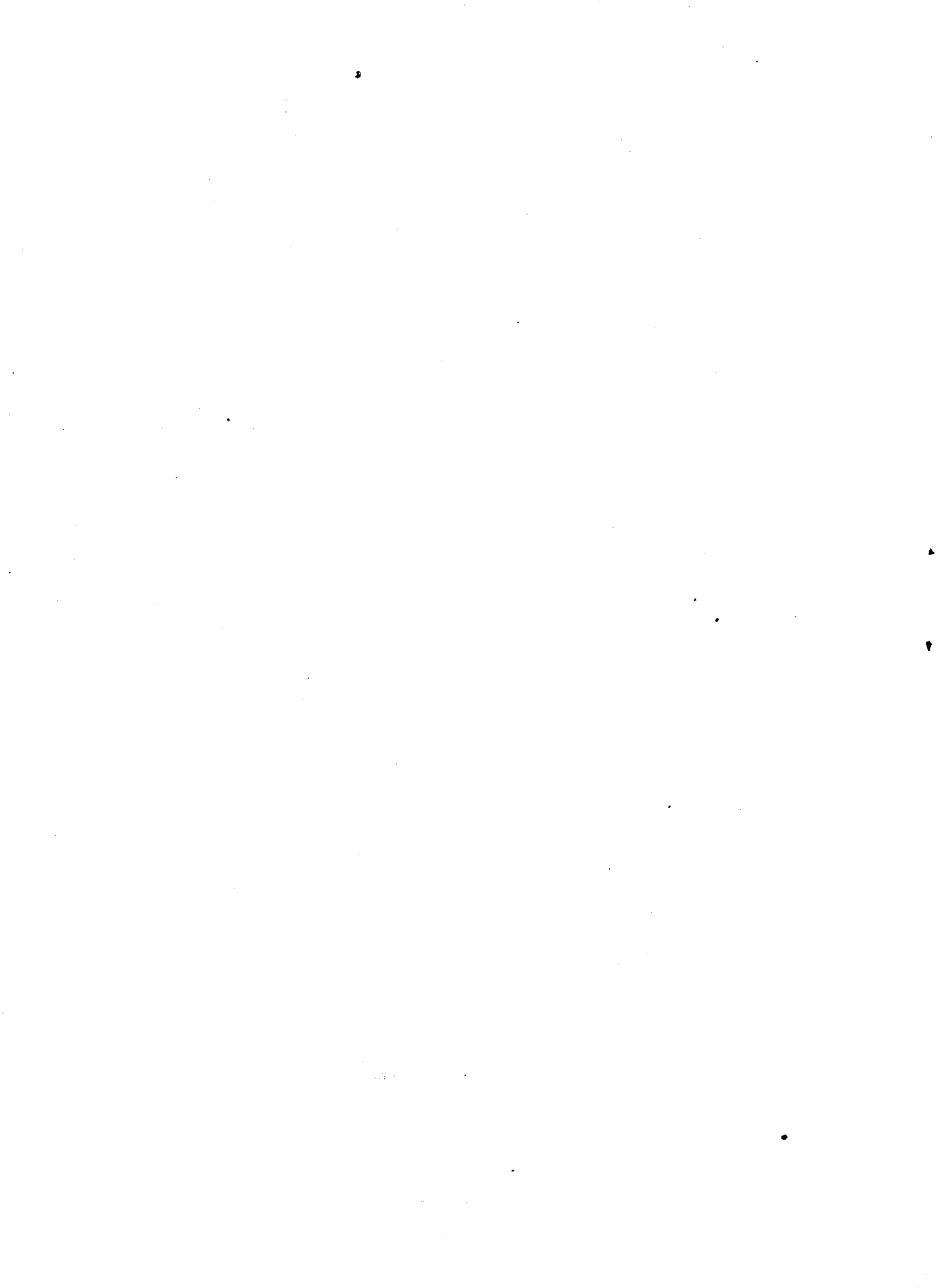
Bu Modüs Vivendi bir sene müddetle mer’iyette kalacak ve bu müddetin hitamında iki Hükümetten birinin üç ay evvelden ibarı şartıyla herhangi bir anda feshedilebilecektir.

Yukardaki Notada teklif edilen Modüs Vivendiyi Türkiye Hükümeti namına kabul etmekle şeref duyurum.

En derin saygılarımın kabulünü rica ederim.

Türkiye Büyük Elçisi
Muzaffer Göker

Louis S. St. Laurent
Dışişleri Bakanı
Ottawa

S. Sayısı : 2

Türkiye Büyük Millet Meclisi 1948 yılı Nisan, Mayıs ve Haziran ayları hesabı hakkında Meclis Hesaplarını İnceleme Komisyonu raporu (5/89)

Meclis Hesaplarını İnceleme Komisyonu raporu

T. B. M. M.

19 . XI . 1948

Meclis Hesaplarını İnceleme Komisyonu

Esas No. :

Karar No. : 3

Yüksek Başkanlığa

1 438 518	58	1948 yılı Nisan ayı başında Ziraat Bankasında kalan para.
+ 1 561 008	38	1948 yılı Nisan, Mayıs, Haziran aylarında Ziraat Bankasından alınan para
<hr/>		
2 999 526	96	
1 944 401	90	1948 yılı Nisan, Mayıs, Haziran aylarında Z. Bankasından harcanan para
<hr/>		
1 055 125	06	1948 yılı Temmuz ayı başında Ziraat Bankasında kalan para

Büyük Millet Meclisi Saymanlığının 1948 Nisan, Mayıs, ve Haziran ayları gider kâğıtları incelendi:

1948 senesi Nisan ayı başında Ziraat Bankasında kalan para Nisan, Mayıs ve Haziran aylarında Ziraat Bankasınca alınan paraya eklendikten ve toplamından da bu aylarda Ziraat Bankasınca harcanan para çıkarıldıktan sonra 1948 yılı Temmuz ayı başında 1 055 125 06 kuruş kaldığı görülmüştür.

Bankanın her gün gönderdiği hesap pusulası toplamı da buna uygun bulunmuştur.

Kamutaya sunulmak üzere Yüksek Başkanlığa arz olunur.

Meclis Hesaplarını İnceleme

Komisyonu Başkanı

Rize

Ali Zırh

Çorum

A. Çoruh

Sözcü

Zonguldak

A. Gürel

Çorum

N. Atalay

Kâtip

Trabzon

A. Saralioğlu

Denetçi

Çorum

E. Alpars

Balıkesir

İ. H. Uzunçarşılı

S. Sayısı : 3

Başbakanlık kuruluşu hakkındaki 4443 sayılı Kanuna bağlı cetvele 4952 sayılı Kanunla eklenen kadroların kaldırılmasına dair Kanun tasarısı ve Bütçe Komisyonu raporu (1/426)

T. C.

Başbakanlık
Muamelât Genel Müdürlüğü
Tetkik Müdürlüğü
Sayı : 71 - 964,6/3767

18. XI. 1948

Büyük Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Başbakanlık kuruluşu hakkındaki 4443 sayılı kanuna bağlı cetvele 4952 sayılı kanunla eklenen kadroların kaldırılması hakkında olup Bakanlar Kurulunun 6. XI. 1948 tarihli toplantısında Yüksek Meclise sunulması kararlaştırılan kanun tasarısıyla gerekçesinin sunulduğunu saygılarımla arz ederim.

Başbakan
Hasan Saka

Gereke

Devlet teftiş cihazının her kolda iyi işleyip işlemediğinin Başbakanlığa bağlı bir büro tarafından kontrol edilmesi maksadiyle kurulmuş olan Genel Teftiş Başmüsavirliği çalışmalarının tesirli ve verimli hale konulması imkânları bugünkü mevzuat karşısında sağlanamamış ve yalnız istatistik malûmat toplanması suretiyle bir murakabe sistemi tesisinde de fayda görülmemiş olduğundan 4952 sayılı kanunla Başbakanlık kuruluş kadrolarına eklenmiş olan kadroların kaldırılması için ilişik kanun tasarısı hazırlanmıştır.

Bütçe Komisyonu raporu

T. B. M. M.
Bütçe Komisyonu
Esas No. 1/426
Karar No. 7

25. XI. 1948

Yüksek Başkanlığa

Başbakanlık Kuruluşu hakkındaki 4443 sayılı Kanuna bağlı cetvelde 4952 sayılı Kanunla eklenen kadroların kaldırılması hakkında Başbakanlığın 18. XI. 1948 tarihli ve 6/3767 sayılı tezkeresiyle Yüksek Meclise sunulan kanun tasarısı Komisyonumuza havale buyurulmakla Başbakanlık Müstafarı İsmail Hakkı Ülkmen hazır olduğu halde incelenip görüşüldü.

Devletin bütün teftiş teşkilâtının iyi işleyip işlemediğini kontrol etmek üzere Başbakanlığa bağlı olarak kurulmuş bulunan Genel Teftiş Başmüsavirliğinin bu konuda ancak istatistik malûmatı toplamak suretiyle bir murakabe tesisine çalıştığı ve eldeki mevzuatın başka türlü çalışmasına engel olduğu ve nihayet kuruluşundan beklenen gaye elde edilemediği ileri sürü-

